

שתיקת הכבשים

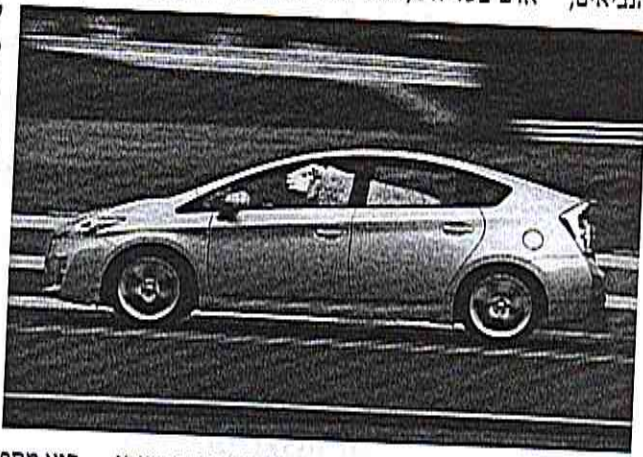
בעל רכב שהואשם במספר עבירות תעבורה טען כי לא הוא נהג ברכב, אך לא מסר פרטים על הנהג

עו"ד שי גלעד*

בהן משמעותי, דוגמת עבירה של הפקרה אחר פגיעה, שעונשה המרבי שבע שנות מאסר. ואולם בית המשפט לתעבורה בירושלים קבע, כי פרשנות בית המשפט העליון מתאימה למקרים שהבעלים ניסה לאתר את הנהג ברכב, אך נכשל. אין הבעלים יכול לדעת מי נהג ברכב אף שנקט פעולות ממשיות למוצאו. לא ניתן להטיל אחריות מכוח החזקה על עבירות מסוימות. ואולם לא די בטענה בעלמא, כי בעל הרכב לא נהג בו. תחת זאת עליו להוכיח את טענתו, ועוד כי עשה כל שלא יזו לאתר את הנהג. מחובתו של בעל הרכב לסייע למשטרה ולמסור את כל הידוע לו על זהות הנהג הפוטנציאלי. כאמור, בעל הרכב יכול לסתור את חזקת הבעלות ללא קושי רב. משלא עשה כן, ניתן להסיק שהוא עצמו נהג ולחלופין

כשניתח את הוראת החוק הזו, קבע בית המשפט העליון, שדן בעניין זה במקרה קודם, כי הרעיון העומד בבסיסה של האחריות המוטלת על בעל הרכב הוא שהבעלים אמור לדעת מי נהג ברכב, וכי בכוחו לשמור וישומים ראויים בעניין זה. כאשר הרכב נמצא בבעלותו של בן-אדם בשר ודם, שזה רכבו היחיד, קיימת הנחה

בבית משפט לתעבורה בירושלים הואשם אדם בעבירות שונות על חוקי התעבורה, ובהן גרימת נזק לרכוש או לאדם, ורשלנות, אי ציות לאור אדום, גרימת חבלה של ממש, עזיבת מקום התאונה ואי הושטת עזרה. כל זאת בגין אירוע שאירע בצומת. הטענה הייתה, כי רכב הנאשם נסע ברחוב ישעיהו לכיוון רחוב הנביאים, חצה את הצומת כשברמזור דלק אור אדום, ועל כן גרם לתאונה עם נהג מוגיט שעבר באור ירוק. רכב הנאשם התנגש במוגית אך לא עצר, הגיש עזרה או מסר פרטיו לנהג המוגיט. בתוך כך פגע גם בהולכת רגל אשר חצתה את הכביש במעבר מרומזר, כשהאור הדולק ברמזור בכיוון חצייתה ירוק. גם אז לא עצר כדי להושיט עזרה או למסור פרטיו אלא נמלט מהמקום ועקבותיו לא נודעו.

הוא מחפה על צד ג' שנהג. במקרה הנוכחי לא מסר הנאשם פרטים על הנהג שנהג בפועל ברכבו, ואף נמנע מלמסור כל גרסה כשבית המשפט קבע שהנאשם מנסה ככל הנראה לחפות על הנהג. בשל כך החליט בית המשפט להטיל על הנאשם עונשים כבדים, ובהם שלושה עשר חודשי פסילה בפועל, ארבעה חודשי מאסר על תנאי וקנס כספי בגובה של שישים ושישה אלף שקלים. ערעורו של הנאשם לבית המשפט המחוזי נדחה, ובית המשפט המחוזי שיבח את בית המשפט לתעבורה על פסיקתו.

עובדתית חזקה שהוא עצמו, או אחר ברשותו, נהג בו. כאשר לבעל הרכב מספר ניכר של כלי רכב, יש להניח שהוא יודע מי הנהג ועליו לדעת לזהותו. עליו לשמור על זהות הנהג, ואם הוא נמנע מכך, רואים כאילו הוא עצמו נהג ברכב. אחריות זו היא אחריות פלילית אישית מוחלטת - אישית, שכן הבעלים נמצא אחראי בגין מחדליו באי ידיעה על דבר זהותו של הנהג ובאי שמירת רישומים בעניין זה. בית המשפט העליון קבע כי ייתכן שלא ניתן להכיל את חזקת הבעלות על כל עבירת תעבורה, שכן החזקה חלה על עבירות תעבורה קלאסיות. לפיכך לא בהכרח ניתן להסיק על היקפה המדויק של החזקה ועל תחולתה בעבירות תעבורה שהיסוד הפלילי

הנאשם הוא אמנם בעליו של הרכב, אך להגנתו טען, כי לא הוא נהג ברכב ולכן לא ניתן להרשיעו. לבית המשפט ולתביעה המשטרית לא היה ספק בכך שמישהו אחר נהג ברכבו. כתב האישום הוגש נגד הבעלים של הרכב מכוח "חזקת הבעלות", המתבססת על הוראה בפקודת התעבורה. זו קובעת, כי אם נעשתה עבירת תעבורה ברכב, רואים בבעל הרכב כאילו הוא נהג ברכב אותה עשה או כאילו העמידו או החנה אותו במקום שהעמדו או חנייתו אסורות על פי חוק, לפי העניין, זולת אם הוכיח מי נהג ברכב, העמידו או החנה כאמור, או אם הוכיח למי מסר את החזקה ברכב או הוכיח שהרכב נלקח ממנו בלי ידיעתו ובלו הסכמתו.

* מומחה בדיני תעבורה ומשמש יו"ר ועדת התעבורה של לשכת עורכי הדין